

**Općina Novi Grad
Sarajevo**

**Gender akcioni plan
Općine Novi Grad Sarajevo
2011. – 2015. godina**

Sarajevo, 2011. godina

Općina Novi Grad Sarajevo

**Gender akcioni plan
Općine Novi Grad Sarajevo
2011. – 2015. godina**

Sarajevo, 2011. godina

Izdava :
Općina Novi Grad Sarajevo

DTP:
Grafika ŠARAN

Štampa:
Grafika ŠARAN

Prevod na engleski jezik:
Željka Draškovi

Sadržaj

Pravni okvir za izradu Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo	5
Sudionici u izradi Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo	6
Uvod.....	7
Općina Novi Grad Sarajevo.....	10
Ciljevi, mjere i aktivnosti.....	12
Plan djelovanja.....	13
Projektne ideje	20
Institucionalni mehanizmi za implementaciju Gender akcionog plana.....	21
Koraci pri izradi Gender akcionog plana.....	21
Promotivni plakat.....	22
Vizija	23

Pravni okvir za izradu Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo

Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini (ZORSBiH)

Zakon uređuje, promovira i štiti jednakopravnost spolova, garantuje jednake mogućnosti i jednakopravan tretman svih osoba bez obzira na spol, u javnoj i privatnoj sferi društva, te uređuje zaštitu od diskriminacije na osnovu spola.

Zakonom su date sljedeće obaveze vlastima na svim nivoima:

- eliminacija i sprječavanje nasilja po osnovu spola
- eliminacija predrasuda iz oblasti obrazovanja
- propisivanje posebnih mjera kojima se uređuju pojedina područja društvenog života
- eliminacija diskriminacije na temelju spola u oblastima obrazovanja, zapošljavanja, rada i pristupa svim oblicima resursa, socijalne i zdravstvene zaštite, sporta, kulture, javnog života i medija
- prikazivanje statističkih podataka po osnovu spola
- poduzimanje odgovarajućih i potrebnih mjera radi provođenja odredbi propisanih ovim zakonom i Gender akcionim planom Bosne i Hercegovine, uključujući, ali ne ograničavajući se na:
 - donošenje programa mjera radi postizanja jednakopravnosti spolova u svim oblastima
 - donošenje novih ili izmjenu i dopunu postojećih zakona i drugih propisa radi usklađivanja sa odredbama ovog zakona i međunarodnim standardima za jednakopravnost spolova
 - provođenje mjera i aktivnosti Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine kroz redovne programe rada uz osiguranje budžetskih sredstava
 - osiguranje prikupljanja, vođenja, analize i prikazivanja statističkih podataka razvrstanih po spolu
 - analizu stanja spolova u određenoj oblasti
 - implementaciju donesenih državnih politika kroz akcione planove za jednakopravnost spolova,
 - mjere za otklanjanje uočenih nejednakopravnosti spolova u određenoj oblasti
- osnivanje institucionalnih mehanizama za jednakopravnost spolova radi provođenja ZORS-a BiH, programskih ciljeva iz GAP-a BiH i međunarodnih standarda u oblasti jednakopravnosti spolova
- usklađivanje postojećih i donošenje novih propisa u skladu sa odredbama ZORS-a BiH.

Gender akcioni plan Bosne i Hercegovine (GAP BiH)

GAP BiH je strategija kojom se definišu programski ciljevi za ostvarivanje jednakopravnosti spolova u 15 oblasti društvenog života i rada, u javnoj i privatnoj sferi

Zajednički strategijski ciljevi u svim oblastima rada su: usklađivanje zakonodavstva u svakoj oblasti sa domaćim i međunarodnim standardima; unapređenje baza podataka, istraživanja i socio-ekonomska analiza stanja jednakopravnosti spolova; edukacija i podizanje svijesti o potrebi uvođenja jednakopravnosti spolova u sve oblasti; izgradnja kapaciteta i podsticanje participativnog pristupa svih institucionalnih i vaninstitucionalnih aktera u BiH.

Evropska povelja o rodnoj jednakopravnosti na lokalnom nivou

Osnovni principi Povelje o jednakopravnosti žena i muškaraca na lokalnom nivou su:

- Jednakopravnost žena i muškaraca je fundamentalno pravo
- Da bi rodna jednakopravnost bila zagarantovana, moraju se rješavati pitanja višestruke diskriminacije i nepovoljnog položaja
- Podjednako sudjelovanje žena i muškaraca u procesima odlučivanja je preduvjet za demokratsko društvo
- Eliminisanje rodnih stereotipa je od ključnog značaja za postizanje jednakopravnosti između žena i muškaraca
- Uključivanje rodne perspektive u sve aktivnosti lokalne i regionalne uprave je neophodno u procesu poboljšanja jednakopravnosti između žena i muškaraca
- Akcionni planovi i programi za koje su osigurana odgovarajuća sredstva neophodan su alat za unapređenje rodne jednakopravnosti.

Sudionici u izradi Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo

- Općinski načelnik Damir Hadži
- Služba za integrirani lokalni razvoj – koordinator aktivnosti
- Operativni tim u sastavu:
 - Hazima Pecirep, vođa tima - Služba za integrirani lokalni razvoj
 - Vikica Šunji, članica - Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine
 - Tajib Delali, član - Općinska služba za privredu, obrazovanje, kulturu, sport i informisanje Općine Novi Grad Sarajevo
 - Emira Tanović Mikulec, članica - Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo
 - Esad Baždarić, član - Služba za integrirani lokalni razvoj
- Radna grupa u sastavu:
 - Hazima Pecirep - koordinatorica, Služba za integrirani lokalni razvoj Općine Novi Grad Sarajevo
 - Vikica Šunji - članica, Gender centar Federacije Bosne i Hercegovine
 - Almasa Zubović - članica, Koordinacioni odbor za jednakost i ravnopravnost spolova u Kantonu Sarajevo
 - Svjetlana Ponjavić, Marina Gojković - članice, MUP KS – Treća policijska uprava Sarajevo
 - Elvir Kosovac - član, JU „Kantonalni centar za socijalni rad“ Sarajevo – Služba socijalne zaštite Općine Novi Grad
 - Prim.dr. Emira Tanović Mikulec - članica, Zavod za javno zdravstvo Kantona Sarajevo
 - Dragana Solaković - članica, pomoćnica gradonačelnika Grada Sarajeva za lokalnu samoupravu
 - Divna Čokić - članica, Udruženje „Žene za žene – International“ Sarajevo
 - Djermana Šeta - članica, Centar za edukaciju i istraživanje „Nahla“
 - Adisa Pamuk - članica, Udruženje OAZA
 - Elza Kasalo - članica, Udruženje Sportsko-rekreativni klub FIGHTER Novi Grad Sarajevo
 - Aida Zubović - članica, Mercedes-Benz AUTO line d.o.o.
 - Ramiza Muratović - članica, Komisija za ravnopravnost spolova Općinskog vijeća Novi Grad Sarajevo
 - Ševala Dokara - članica, Kabinet Općinskog načelnika Općine Novi Grad Sarajevo
 - Tajib Delali - član, Općinska služba za privredu, obrazovanje, kulturu, sport i informisanje Općine Novi Grad Sarajevo
 - Mirzeta Kulenović - članica, Općinska služba za finansije Novi Grad Sarajevo
 - Sanela Jusupović - članica, Općinska služba za općinsku upravu i lokalnu samoupravu Novi Grad Sarajevo
 - Mr. sci. Fatima Šaškić - članica, Općinska služba za boračka pitanja Novi Grad Sarajevo
 - Elma Omerović - članica, Služba za integrirani lokalni razvoj Novi Grad Sarajevo
 - Lejla Veiz - članica, Služba za poslove Općinskog vijeća Novi Grad Sarajevo

Podršku pri izradi dokumenta pružile su sve općinske i posebne službe Općine, a posebno Kabinet Općinskog načelnika i Općinska služba za općinsku upravu i lokalnu samoupravu.

Općinsko vijeće Novi Grad Sarajevo u sazivu 2008.- 2012. godine je dalo podršku u izradi ovog dokumenta kroz proces sudioničkog planiranja (radna grupa, komisije), i donošenjem Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo.

Konsultantice: Azemina Vuković i Merima Avdagić – podržane od strane organizacije UN WOMEN.

Promotivni plakat: Duško Bašić – Služba za integrirani lokalni razvoj.

Uvod

Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini donesen je 2003. godine, izmijenjen i dopunjen 2009. godine, a prečišteni tekst objavljen je u "Službenom glasniku BiH" broj 32/10.

Izmjenama i dopunama su preciznije definisani pojmovi zabrane diskriminacije, pozitivnih mjera, uznemiravanja, seksualnog uznemiravanja, nasilja na osnovu spola, **obaveze vlasti**, preciznije određene nadležnosti i način uspostave tzv. gender institucionalnih mehanizama i još neke novine radi usaglašavanja sa Zakonom o zabrani diskriminacije u BiH.

Formirani su institucionalni mehanizmi pri zakonodavnoj i izvršnoj vlasti. Zajednički radom vladinog i nevladinog sektora urađeno je Gender akcioni plan na nivou države Bosne i Hercegovine. Kako su stereotipi o ulozi žena i muškaraca iznimno jaki, politička volja sporadično i neujednačeno izražena za stvarno prilagođavanje kroz implementaciju gender odgovornih javnih politika i budžetske politike, i pored akcija u vezi sa radom vladinog i nevladinog sektora, rezultati su skromni. Zvanični izvještaji potvrđuju i dalje nezavidan položaj žena u većem broju javnih oblasti djelovanja.

Polazeći od navedenoga, odnosno potrebe da se na lokalnom nivou pokrenu sistemski procesi u ovoj oblasti, kao i zbog obaveza proizišlih iz Zakona o ravnopravnosti spolova BiH i GAP-a BiH, Općina Novi Grad Sarajevo se, temeljem prioriteta Strategije razvoja Općine (SPRONG), i to prije svega kroz strateške ciljeve 1. i 4., opredijelila izgraditi lokalni plan mjera za otklanjanje nejednakosti po osnovu spola u nivou nadležnosti lokalne administracije.

Općinski cilj lokalnog Gender akcionog plana je značajno unapređenje javne politike na nivou lokalne zajednice sa gender aspekta.

Ovaj općinski cilj će se ostvariti realizacijom specifičnih ciljeva, i to: utvrđivanjem prioriteta/trajnih mjera, utvrđivanjem budžetske pozicije i određivanjem nosioca implementacije utvrđenih prioriteta.

Jednakopravnost spolova

Temeljni princip demokratskog društva

Podrazumijeva integrisanje gender dimenzije u politike, propise i strukture, kao i poduzimanje posebnih mjera za otklanjanje zatečene diskriminacije

Podrazumijeva jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje prava, jednake ovlasti, odgovornosti, jednako sudjelovanje i žena i muškaraca u javnom i privatnom životu, kao i jednake koristi od ostvarenih rezultata

Pravo na jednakopravnost predstavlja ljudsko pravo i osnovu socijalne pravde, te je jedan od ključnih faktora održivog razvoja

Uvođenje principa jednakopravnosti spolova u pravne, institucionalne i političke okvire u Bosni i Hercegovini utemeljeno je na obavezama koje proizlaze:

- Iz međunarodnih dokumenata na snazi u Bosni i Hercegovini
- Iz članstva u međunarodnim savezima i tijelima
- Iz principa zaštite temeljnih ljudskih prava sadržanih u Ustavu Bosne i Hercegovine
- Iz domaćeg pravnog okvira – Zakon o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini i ostali dokumenti.

Osnovni pojmovi i definicije u Zakonu o ravnopravnosti spolova Bosne i Hercegovine

Diskriminacija po osnovu spola je svako stavljanje u nepovoljniji položaj bilo koje osobe ili grupe osoba zasnovano na spolu zbog kojeg se osobama ili grupi osoba otežava ili negira priznavanje, uživanje ili ostvarivanje ljudskih prava ili sloboda.

Direktna diskriminacija po osnovu spola postoji kada je osoba ili grupa osoba bila tretirana, tretira se ili može biti tretirana nepovoljnije u odnosu na drugu osobu ili grupu osoba u istoj ili sličnoj situaciji.

Indirektna diskriminacija po osnovu spola postoji kada prividno neutralna pravna norma, kriterij ili praksa jednaka za sve je dovela, dovodi ili bi mogla dovesti u nepovoljniji položaj osobu ili grupu osoba jednog spola u poređenju sa osobom ili grupom osoba drugog spola.

Uznemiravanje je svako neželjeno ponašanje po osnovu spola kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba i stvoriti zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje, ili kojim se postiže takav učinak.

Seksualno uznemiravanje je svaki neželjeni oblik verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja spolne prirode kojim se želi povrijediti dostojanstvo osobe ili grupe osoba, ili kojim se postiže takav učinak, naročito kad to ponašanje stvara zastrašujuće, neprijateljsko, degradirajuće, ponižavajuće ili uvredljivo okruženje.

Nasilje po osnovu spola je svako djelovanje kojim se nanosi ili može biti nanijeta fizička, psihička, seksualna ili ekonomska šteta ili patnja, kao i prijetnja takvim djelovanjem koje sputava osobu ili grupu osoba da uživa u svojim ljudskim pravima i slobodama u javnoj i privatnoj sferi života.

Nasilje po osnovu spola uključuje, ali se ne ograničava, na

- a) nasilje koje se dešava u porodici ili domaćinstvu;
- b) nasilje koje se dešava u široj zajednici;
- c) nasilje koje počinju ili tolerišu organi vlasti i drugi ovlašteni organi i pojedinci;
- d) nasilje po osnovu spola u slučaju oružanih sukoba.

Viktimizacija je oblik diskriminacije koji postoji kada se osoba ili grupa osoba dovede u nepovoljniji položaj zbog: odbijanja naloga za diskriminatornim postupanjem, prijave diskriminacije, svjedočenja u postupku zaštite od diskriminacije na osnovu spola, ili ako je na bilo koji drugi način osoba sudjelovala u postupku povodom povodom diskriminacije na osnovu spola.

Spol predstavlja biološke i psihološke karakteristike po kojima se razlikuju osobe muškog i ženskog spola, a označava i gender/rod kao sociološki i kulturološki uvjetovanu razliku između osoba muškog i ženskog spola i odnosi se na sve uloge i osobine koje nisu uvjetovane ili određene isključivo prirodnim ili biološkim faktorima, nego su prije proizvod normi, prakse, običaja i tradicije, i kroz vrijeme su promjenljivi.

Jednakopravnost spolova znači da su osobe muškog i ženskog spola jednako prisutne u svim područjima javnog i privatnog života, da imaju jednak status, jednake mogućnosti za ostvarivanje svih prava, kao i jednaku korist od ostvarenih rezultata.

Jednakopravan tretman svih osoba muškog i ženskog spola podrazumijeva osiguranje odsustva diskriminacije po osnovu spola.

Jednake mogućnosti svih osoba bez obzira na spol podrazumijeva odsustvo prepreka za ekonomsko, političko i društveno sudjelovanje po osnovu spola.

Diskriminacija u jeziku postoji kada se koristi isključivo jedan gramatički rod kao generički pojam.

Institucionalni mehanizmi za jednakopravnost spolova predstavljaju tijela koja su uspostavljena od nadležnih zakonodavnih, izvršnih i organa uprave svih nivoa vlasti u Bosni i Hercegovini radi provođenja Zakona o ravnopravnosti spolova u BiH, koordiniranja i realizacije programskih ciljeva iz Gender akcionog plana Bosne i Hercegovine i osiguranja provođenja međunarodnih standarda u oblasti jednakopravnosti spolova.

Rodno odgovorno budžetiranje

Rodno odgovorno budžetiranje (GRB) je planiranje, programiranje i budžetiranje od vlada koje pridonosi unapređenju jednakopravnosti spolova i ispunjenju ženskih prava. To podrazumijeva prepoznavanje i odražavanje potrebnih intervencija koje adresiraju nedostatke koji se odnose na rodne razlike u sektoru i politikama, planovima i budžetima lokalnih samouprava. GRB, također, ima za cilj analizu rodno diferenciranog utjecaja politike prikupljanja prihoda i raspodjele domaćih sredstava i zvanih razvojne pomoći.

GRB osigurava da se potrebe i interesi žena i muškaraca, dječaka i djevojčica, adresiraju na jednakopravno u politikama prihoda i rashoda. Budžet je najvažniji instrument politike vlasti, jer bez novca, vlada(e) ne može provesti bilo kakvu politiku uspješno.

miPRO – Metodologija za integrirano planiranje lokalnog razvoja

miPRO je instrument za proaktivno i odgovorno planiranje i upravljanje lokalnim razvojem u BiH, zasnovano na principima održivog razvoja i socijalne uključenosti, kao i jednakopravnosti spolova.

Općina Novi Grad Sarajevo

Općina Novi Grad Sarajevo osnovana je 1978. godine, i sa blizu 140.000 stanovnika najmnogoljudnija je lokalna zajednica u BiH. Prostire se na površini od 47 km², preko koje su sa zapadne strane vrata u Grad Sarajevo, što joj teritorijalno daje veoma povoljan geoprometni položaj. Jedna je od četiri općine Grada Sarajeva. Na teritoriji općine egzistira 15 osnovnih škola, tri srednje i jedna visokoškolska ustanova.

Općina je veoma značajnim TV-kućama u Bosni i Hercegovini, i ima izgrađene kapacitete za sport (stadion, sportske dvorane, igrališta, bazen).

Pretrpjela je snažne demografske promjene posljednje dvije decenije, a nakon obnove ratom devastiranih objekata, suočena se sa izazovom obnove ljudskih resursa.

Prepoznajući i strateško planiranje kao sveobuhvatan vid unapređenja javne politike, Općina je donijela sljedeće strateške dokumente: Strategiju razvoja Općine do 2015. godine (SPRONG), Lokalni ekološki akcioni plan do 2012. godine (LEAP), Strategiju za mlade do 2012. godine; Akcioni plan lokalnog ekonomskog razvoja do 2012. godine (LER), Mapu razvoja, Akcioni plan socijalnog uključivanja u sistem dječije zaštite 2010. – 2012. i Akcioni plan za djecu 2010.-2011.

Kako su navedeni strateški dokumenti postali nezaobilazan razvojni alat, Općina je pristupila izradi Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo za period 2011. – 2015. godine, čime se treba znatno unaprijediti javna politika i sa gender aspekta.

Gender karta Općine kao jedinice lokalne samouprave

a) Uposleno u Jedinistvenom općinskom organu uprave		
Ukupno uposleno	Osobe ženskog spola	Osobe muškog spola
239 osoba	158	81
Rukovode i državni službenici		
Ukupno	Osobe ženskog spola	Osobe muškog spola
17	5	12

b) Općinsko vijeće Novi Grad Sarajevo			
Ukupno vijećanica/ka	Osobe ženskog spola	Osobe muškog spola	
31	8	23	
Komisije Općinskog vijeća - 17			
Ukupno članica/ova	Osobe ženskog spola	Osobe muškog spola	Predsjednik/ca
118	29	89	5 Ž 12 M
Komisija za ravnopravnost spolova			
Ukupno članica/ova	Osobe ženskog spola	Osobe muškog spola	Predsjednik/ca
7	4	3	Osoba ženskog spola

c) Savjeti mjesnih zajednica - 27			
Ukupno članica/ova	Osobe ženskog spola	Osobe muškog spola	Predsjednik/ca
183	70	113	8 Ž 19 M

*Podaci na dan 1.12.2010. godine.

Analiza trenutne situacije

Uspostavljeni trendovi u oragnizacionoj shemi Općine rezultat su „zate enog stanja u općinskoj administraciji po uspostavi“ mira u BiH, potom općine situacije u Kantonu Sarajevo u smislu sporog provo enja reformi, nepovoljne socio-ekonomske situacije stanovništva, duboko ukorijenjenih stereotipa kod skoro svih aktera u društvu, nepovezanosti nevladinih organizacija, te zbog kontinuiranog političkog zanemarivanja diskriminacije po osnovu spola u javnom životu.

Općina Novi Grad Sarajevo je uvo enjem ISO standarda 2003. godine u pružanju usluga, zaživljavanjem strateškog planiranja u saradnji sa zajednicom, potpisivanjem Sporazuma o saradnji i partnerstvu sa nevladinim organizacijama 2009. godine, razvijanjem i provedbom otvorenih procedura planiranja i izvršenja budžeta, unapre enjem mjesne samouprave, te procesa informisanja, osigurala kapacitete i resurse za aktivniji i odgovorniji odnos spram mnogih pitanja, uključujući i provedbu Zakona o ravnopravnosti spolova BiH.

U periodu od 2005. godine do danas, paralelno sa razvojem pobrojanih procesa, preduzimane su određene konkretne mjere koje su „držale“ pitanja jednakopravnosti spolova u grupi prioriteta. Neke od mjera su:

- partnerski projekti zagovaranja, edukacije i osnaživanja žena sa NVO („ŽAR“, „Žene za žene - International“...)
- podržavano je obrazovanje Romkinja i opismenjavanje kroz programe u OŠ „Džemaludin Čaušević“,
- provedeno lobiranje za izbor ve ećeg broja žena i mladih u savjete MZ-a (zna čajan uspjeh),
- održane dvije tematske sjednice Općinskog vijeća posvećene sprećavanju i prevenciji nasilja u porodici,
- strateške, prioritetne grupe problema u vezi sa djecom institucionalno podigli na nivo programskih rješenja i kontinuiranih mjera koje su usmjerene za zaštitu djece i afirmaciju rezultata, te ve e aktivnosti djece i omladine u društvu,
- uveden je Zdravstveni savjet Općine,
- politikom finansiranja kapitalnih projekata podržavana su rješenja bitna za većinu građana,
- poboljšanjem strukture i obima budžeta kontinuirano se podiže kvalitet uvjeta za život i rad,
- podržavani su programi koji afirmišu biznise žena,
- uspostavljen je Centar za rani rast i razvoj,
- uspostavljen je Centar za razvoj biznisa i Informatički centar.

Usporedbom provedenih mjera sa drugim lokalnim zajednicama (kroz CAF – projekat sa OSCE-om) ustanovljeno je da je Općina Novi Grad Sarajevo u grupi liderskih jedinica lokalne samouprave, čak i po pitanju lokalnog uvo enja gender komponenti u svom radu i javnom djelovanju korak po korak. To je dodatno motivisalo rukovodstvo Općine da otpo ne sa izradom vlastitog gender akcionog plana, koristeći se miPRO metodologijom za planiranje lokalnog razvoja, prilagođenu potrebama i stepenu razvoja općinskih kapaciteta. Evidentiran je nedostatak gender statistike, skromne nadležnosti lokalne samouprave u Kantonu Sarajevo i slična okvirna problematika, što je ostavljeno za realizaciju u nekom budućem vremenu. Rezultati SWOT analize ukazuju da Općina Novi Grad Sarajevo ima dobru osnovu i pretpostavke u vlastitim kapacitetima da razvije gender komponentu u općinsku politiku kao jednu od najvažnijih razvojnih mjera u jedinici lokalne samouprave. To će u konačnici imati pozitivan utjecaj i na šire okruženje i procese implementacije ljudskih prava, efikasnog korištenja resursa za održivi razvoj, suzbijanje siromaštva itd.

Partnerstvo vladinog i nevladinog sektora, saradnja različitih nivoa vlasti, uključivanje eksperata iz oblasti gender prava generiše proces u pozitivnom smjeru, zaključak je radionica radnih grupa za izradu Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo.

Dosljedno postupanje po ZORS-u BiH uz uvažavanje principa i dostignuća lokalne samouprave ozbiljan je iskorak za razvoj demokratskih procesa i vladavine prava, i zato zaslužuje strateški pristup u analizi stanja, fokusiranje na prioritetne grupe i probleme, te iznalažanje realnih rješenja u naznačenom periodu važenja i Strategije razvoja Općine do 2015. godine.

Ciljevi, mjere i aktivnosti

Opći cilj lokalnog Gender akcionog plana: Značajno unapređenje javne politike na nivou lokalne zajednice sa gender aspekta.

Opći cilj treba se realizovati implementacijom četiri postavljena strateška (specifična) cilja, i to:

1. Ostvarenje većeg stepena jednakosti i jednakopravnosti spolova u društveno-ekonomskim i političkim oblastima iz nadležnosti Općine Novi Grad Sarajevo,
2. Uspostavljanje mehanizma za programsko i gender odgovorno budžetiranje u Općini Novi Grad Sarajevo,
3. Usklađivanje normativnih akata i dokumenata Općine sa odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini,
4. Uspostava institucionalnih mehanizama – tijela za implementaciju i monitoring Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini i realizaciju Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo.

Općina Novi Grad Sarajevo postat će sredina jednakih šansi za sve građane, bez obzira na spol.

Realizacijom projektovanih mjera i provođenjem planiranih aktivnosti sagledavat će se potrebe, i po osnovu toga djelovati kako bi (se):

povećale mogućnosti u obrazovanju i zapošljavanju,
poboljšali uvjeti za unapređenje zdravlja i socijalne dobrobiti žena i muškaraca u Općini Novi Grad Sarajevo,
kapaciteti i sadržaji za sport i kulturu bili dostupni svima,
povećalo sudjelovanje žena u javnom životu Općine Novi Grad Sarajevo,
vršilo programsko i gender budžetiranje,
uskладili postojeći akti i dokumenti i donosili novi u skladu sa odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova,
koja ali postoje i uspostavili novi institucionalni mehanizmi za implementaciju Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini i Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo.

Naprijed navedene ciljeve Općina će realizovati u saradnji sa višim nivoima vlasti, nevladinim i poslovnim sektorom.

Plan djelovanja

Prvi cilj: Ostvariti veći i stepen jednakopravnosti spolova u društveno – u ekonomskim i političkim oblastima iz nadležnosti Općine Novi Grad Sarajevo					
Mjere/aktivnosti	Implementatori	Indikator	Način/sredstvo verifikacije napretka	Vrijeme realizacije	Okvirni iznosi sredstava i izvori finansiranja
<p>Mjera 1. Povećati mogućnost u obrazovanju i zapošljavanju</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> -analiza stanja (analiza postojećih podataka, anketiranje), definisanje osnovnih problema i preporuka za prevazilaženje istih -kreiranje specifičnih lokalnih programa na temelju utvrđenih potreba -iniciranje i podrška programa opismenijavanja nepismenih -podrška programima cjeloživotnog učenja -podrška programima i projektima za zapošljavanje teže uposljivih kategorija, posebno žena -jačanje kapaciteta za boravak djece predškolskog uzrasta -kampanja o važnosti obrazovanja i zapošljavanja za kvalitet života i socio-ekonomski razvoj općine i potrebe upisa i završavanja srednje škole 	<p>službe Općine, ministarstava i službe na nivou Kantona Sarajevo i Federacije BiH koje vrše poslove iz oblasti obrazovanja i zapošljavanja, savjeti MZ-a, škole, agencije za ispitivanje javnog mišljenja/konsultanti</p>	<ul style="list-style-type: none"> # analiziranih dokumenata # kreiranih lokalnih programa u oblasti obrazovanja i zapošljavanja # implementiranih programa # sudionika u programima (podaci po programu i spolu) # opismenjenih osoba (podaci razvrstani po spolu) # žena koje su dobile podršku kroz programe zapošljavanja # događaja organizovanih u okviru kampanje # sudionika u kampanji (podaci razvrstani po 	<ul style="list-style-type: none"> • Izvještaj o analizi dokumenata • Izvještaj o kreiranim i implementiranim projektima u oblasti obrazovanja i zapošljavanja sa razvrstanim po spolu podacima o broju sudionika • Izvještaj o opismenijavanju i o ženama koje su dobile podršku za zapošljavanje • Izvještaji sa organizovanih događaja • Izvještaj o organizovanoj kampanji o važnosti obrazovanja 	<p>Kontinuirano</p>	<p>20.000,00 KM na godišnjem nivou</p> <p>Budžet Općine, budžeti viših nivoa vlasti, međunarodne organizacije</p>

<p>Mjera 2. Poboljšati uvjete za unapređenje zdravlja i socijalne dobrobiti žena i muškaraca u Općini Novi Grad Sarajevo</p> <p>Aktivnosti: -analiza stanja (analiza postoje ih podataka, anketiranje), definisanje osnovnih problema i preporuka za prevazilaženje istih -podrška programima pomoćnicima u stanju socijalne potrebe – inoviranje programa -smanjenje nasilja u zajednici -shodno ZORS-u BiH -podrška programima i projektima koji su sadržaji usmjereni na informisanje iz oblasti zdravlja, posebno iz segmenta spolno prenosivih i zaraznih bolesti -obavezna zdravstvena zaštita za sve trudnice - iniciranje i eventualno sufinansiranje -prave ostvarivanja prava pacijenata sa gender aspekta -poduzimanje mjera za zaštitu i unapređenje prava pacijenata sa gender aspekta -poboljšati saradnju Općine i ovlaštenih institucija kroz partnerske projekte - iniciranje</p>	<p>službe općine, ministarstava i službe na nivou Kantona Sarajevo i Federacije BiH koje vrše poslove iz oblasti zdravlja i socijalne zaštite, savjeti MZ-a, Zdravstveni savjet Općine, škole, agencije za ispitivanje javnog mišljenja</p>	<p>spolu)</p> <p># analiziranih dokumenata</p> <p># kreiranih programa</p> <p># implementiranih programa</p> <p># sudionika u programima smanjenja nasilja u porodici (podaci razvrstani po spolu)</p> <p># osoba koje su sudjelovale u informativnim zdravstvenim programima (podaci razvrstani po spolu)</p> <p>% trudnica koje imaju zdravstvenu zaštitu</p> <p># trudnica koje su sufinansirane</p> <p># mjera za zaštitu i unapređenje prava pacijenata</p> <p># iniciranih partnerskih projekata Općine</p>	<ul style="list-style-type: none"> Izveštaj o analizi dokumenata Izveštaj o kreiranim i implementiranim projektima u oblasti zdravstva sa razvrstanim po spolu podacima o broju sudionika Izveštaj o broju trudnica koje imaju zdravstvenu zaštitu i koje su sufinansirane Dokument o mjerama za unapređenje prava pacijenata Izveštaj o iniciranim partnerskim projektima 	<p>Kontinuirano</p>	<p>200.000,00 KM na godišnjem nivou</p> <p>Budžet Općine, budžeti viših nivoa vlasti, meunarodne organizacije</p>
---	---	---	---	---------------------	---

<p>Mjera 3. Kapaciteti i sadržaji za sport i kulturu dostupni svima</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza stanja (analiza postoje ih podataka, anketiranje) - izrada strategije razvoja sporta i kulture Općine Novi Grad Sarajevo - podrška manifestacijama i sadržajima kulture koje su inicijatorice i korisnice prvenstveno žene - podrška klubovima koji razvijaju sportove za žene 	<p>Općina, interesorni tim za izradu strategije, KUD-ovi, klubovi i sportska udruženja</p>	<p>Analiza stanja kompletirana Da/Ne</p> <p>Strategija razvoja sporta i kulture Općine Novi Grad Sarajevo pripremljena Da/Ne</p> <p># održanih manifestacija (podaci razvrstani po spolu)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izvještaj o analizi stanja • Dokument strategije razvoja sporta i kulture • Izvještaj o održanim manifestacijama 	<p>Izrada strategije do kraja 2012. godine, ostalo kontinuirano</p>	<p>40.000,00 KM za 2012. godinu, a za naredne godine 30.000,00 KM na godišnjem nivou</p> <p>Budžet Općine, budžeti viših nivoa vlasti, meunarodne organizacije</p>
<p>Mjera 4. Veće sudjelovanje žena u javnom životu Općine Novi Grad Sarajevo</p> <p>Aktivnosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> - analiza stanja (analiza postoje ih podataka, anketiranje), definisanje osnovnih problema i preporuka za prevazilaženje istih - edukacija donosilaca odluka u Općini i uposlenika Općine - edukacija članova savjeta mjesnih zajednica - edukacija predstavnika političkih partija koje participiraju u Općinskom vijeću Novi Grad Sarajevo 	<p>Općinsko vijeće i Općinski načelnik, odobarena organizacija za provođenje edukacije, udruženja</p>	<p>Analiza stanja kompletirana Da/Ne</p> <p># organizovanih obuka</p> <p># sudionika u programima edukacije (podaci razvrstani po spolu)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Izvještaj o analizi stanja • Izvještaj o organizovanim obukama sa razvrstanim po spolu podacima o broju sudionika 	<p>Kontinuirano</p>	<p>20.000,00 KM na godišnjem nivou</p> <p>Budžet Općine, budžeti viših nivoa vlasti, meunarodne organizacije</p>

Drugi cilj: Uspostaviti mehanizme za programsko i gender odgovorno budžetiranje u Općini Novi Grad Sarajevo					
Mjere/aktivnosti	Implementatori	Indikator	Na in/sredstvo verifikacije napretka	Vrijeme realizacije	Okvirni iznos sredstava i izvori finansiranja
<p>-podrška projektima koji doprinose većem sudjelovanju žena u javnom životu</p>					
<p>Mjera 1. Razvoj gender statistike u skladu sa ZORS-om BiH</p> <p>Aktivnosti: -analiza postoje ih evidencija, baza podataka koje se vode u Općini Novi Grad Sarajevo -unaprijeenje postoje ih i razvoj novih evidencija, baza podataka u skladu sa ZORS-om BiH</p>	Općina i odabrana agencija/konsultanti	Analiza postoje ih evidencija/ baza podataka ura ena Da/ Ne # unaprije enih evidencija/ baza podataka # razvijenih novih evidencija/baza podataka	<ul style="list-style-type: none"> Izvjешtaj o analizi postoje ih evidencija/baza podataka Izvjешtaj o broju unaprije enih i novokreiranih evidencija/baza podataka 	Kontinuirano	2.000,00 KM na godišnjem nivou
<p>Mjera 2. Analiza Budžeta Općine Novi Grad Sarajevo za 2011. godinu sa aspekta rodne jednakopravnosti</p> <p>Aktivnosti: -angažovanje kvalifikovane agencije -izrada analize sa preporukama -prezentacija stanja budžeta sa aspekta rodne jednakopravnosti</p>	Općina i odabrana agencija/konsultanti	Analiza budžeta ura ena i preporuke pripremljene Da/Ne # organizovanih prezentacija stanja budžeta sa aspekta rodne jednakopravnosti	<ul style="list-style-type: none"> Izvjешtaji o analizi budžeta Izvjешtaji ili zapisnici sa prezentacija 	Do kraja 2011. godine	1.000,00 KM Budžet Općine
<p>Mjera 3. Uspostaviti radnu grupu za programsko i</p>	Nadležna služba za pitanja budžeta Općine	Radna grupa Općinske službe za finansije	<ul style="list-style-type: none"> Izvjешtaj o formiranju i radu 	Do kraja prvog kvartala 2012.	500,00 KM

gender budžetiranje odgovorno -formiranje radne grupe (Opinska služba za finansije) -edukacijanov radne grupe i predstavnika opinskih i posebnih službi Opine -izrada budžeta sa elementima programskog i gender odgovornog budžetiranja		formirana Da/Ne # organizovanih obuka # predstavnika opinskih službi koji su prošli obuku (podaci razvrstani po spolu), budžet sa elementima programskog i gender odgovornog budžetiranja pripremljen Da/Ne	radne grupe sa podacima o obukama	godine	Budžet Opine
Tre i cilj: Uskladiti normativne akte i dokumente Opine sa odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini					
Mjere/aktivnosti	Implementatori	Indikator	Na in/sredstvo verifikacije napretka	Vrijeme realizacije	Okvirni iznos sredstava i izvori finansiranja
Mjera 1. Usklađivanje postojećih akata i dokumenata Aktivnosti: -formiranje ad hoc stručnog tijela za usklađivanje postojećih akata i dokumenata iz nadležnosti Opine Novi Grad Sarajevo koje treba uskladiti sa Zakonom o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini -pregled postojećih akata i dokumenata i izrada liste dokumenata iz nadležnosti Opine Novi Grad Sarajevo koje treba uskladiti sa Zakonom o ravnopravnosti spolova	Opina, Gender centar Federacije BiH, UN Žene	Ad hoc stručno tijelo formirano Da/Ne # analiziranih dokumenata i akata Opine koje treba uskladiti sa ZORS-om # organizovanih edukacija # sudionika u edukacijama, podaci razvrstani po spolu)	<ul style="list-style-type: none"> Izveštaj o formiranju ad hoc tijela Izveštaj o organizovanim edukacijama sa polupolu razvrstanim podacima o broju sudionika 	Do kraja prvog kvartala 2012. godine	1.000,00 KM Budžet Opine, Gender centar Federacije BiH, UN Žene

<p>-edukacija lanova stru nog tijela -izrada analize sa preporukama</p> <p>Mjera 2. Donošenje akata i dokumenata</p> <p>Aktivnosti: -edukacija službenika koji sudjeluju u izradi akata i dokumenta -o svakom novom aktu i dokumentu iz nadležnosti Opine Novi Grad Sarajevo mišljene dato od institucionalnog mehanizma za ravnopravnost spolova</p>	<p>Opina i formirano institucionalno tijelo</p>	<p>Da/Ne</p> <p># organizovanih obuka za službenike koji sudjeluju u izradi akata i dokumenata</p> <p># sudionika u obuci (podaci razvrstani po spolu)</p> <p># opinskih akata o kojima je institucionalni gender mehanizam trebao dati mišljenje</p> <p>% opinskih akata o kojima je institucionalni gender mehanizam dao mišljenje</p>	<p>Izveštaj o organizovanoj obuci sa po spolu razvrstanim podacima o broju sudionika</p> <p>Dokument sa podacima o analizi dokumenta</p>	<p>Kontinuirano, po ev od polovine 2012. godine</p>	<p>5.000,00 KM</p> <p>Budžet Opine, doma e i me unarodne organizacije i institucije</p>
<p>etvrti cilj: Uspostaviti institucionalne mehanizme - tijela za implementaciju ZORS-a BiH i realizaciju Gender akcionog plana Opine Novi Grad Sarajevo</p>					
<p>Mjere/aktivnosti</p>	<p>Implementatori</p>	<p>Indikator</p>	<p>Na in/sredstvo verifikacije napredka</p>	<p>Vrijeme realizacije</p>	<p>Okvirni iznos sredstava i izvori finansiranja</p>
<p>Mjera 1. Uspostaviti tijelo za jednakopravnost spolova u nadležnosti Opinskog na elnika</p> <p>Aktivnosti: -utvrivanje broja lanova -definisanje subjekata koji e dati lanove za imenovanje u predmetno tijelo</p>	<p>Opinsko vije e i Opinski na elnik</p>	<p>Tijelo za jednakopravnost spolova u nadležnosti Opinskog na elnika formirano Da/Ne</p> <p>Edukacija za lanove radnog tijela u nadležnosti Opinskog na elnika organizovana Da/Ne</p> <p>% kompletirana obuka</p>	<p>Informacija o formiranju i radu tijela za jednakopravnost spolova sa informacijom o obavljanim obukama</p>	<p>Prva polovina 2012. godine</p>	<p>3.000,00 KM</p> <p>Budžet Opine i me unarodne organizacije</p>

<p>-utvrivanje interesa od strane definisanih subjekata za rad u predmetnom tijelu</p> <p>-zvani no formiranje tijela – definisanje zadatka shodno ZORS-u BiH</p> <p>-edukacija lanova tijela</p>	<p>Opina i kvalifikovana organizacija za edukaciju/konsultanti</p>	<p>lanova radnog tijela u nadležnosti Opinskog na elnika</p>	<p>Stru na pomo za razvoj kapaciteta Komisije za ravnopravnost spolova osigurana Da/Ne</p> <p>Programi saradnje institucionalnog mehanizma Opinskog na elnika i Komisije definisni Da/Ne</p> <p>Mehanizam monitoringa i evaluacije opinskih procesa implementacije ZORS-a i GAP-a ONGS razvijeni</p>	<p>• Izvještaj o osiguranoj stru noj pomo i i programima saradnje</p> <p>• Izvještaj o uspostavljenim mehanizmima Opinskog na elnika i Komisije</p> <p>• M&E izvještaj</p>	<p>Kontinuirano</p>	<p>3.000,00 KM</p> <p>Budzet Opine i meunarodne organizacije</p>
<p>Mjera 2. Razviti saradnju sa Komisijom za ravnopravnost spolova Opinskog vije a</p> <p>Aktivnosti:</p> <p>-oja ati Komisiju i pružiti joj stru nu pomo</p> <p>-razviti programe saradnje institucionalnog mehanizma Opinskog na elnika i Komisije</p> <p>-dogovoriti i razviti mehanizme, monitoring i evaluacije opinskih procesa implementacije ZORS-a BiH i Gender akcionog plana Opine Novi Grad Sarajevo</p>						

Projektne ideje

Projektne ideje nastale su na radionicama i sastancima Radne grupe i Operativnog tima, kao i u vrijeme provođenja javne rasprave. Iste će poslužiti kao inicijalni okvir za razvijanje projekata a sve sa ciljem ukupne implementacije Gender akcionog plana Općine. Spisak projektnih ideja ovim svakako nije zaokružen, već će se stalno doradivati prijedlozima koji dolaze iz Jedinstvenog organa uprave i zajednice.

Zato ovdje navodimo samo neke projektne ideje:

- kreirati programe za osobe sa invaliditetom, posebno za žene u ovoj populaciji,
- kreirati mjere podrške razvoja sporta za žene sa invaliditetom,
- kreirati i provoditi kampanje za upis u srednju školu sa akcentom na razbijanju tabua o ženskim i muškim zanimanjima, te da jedna od obaveznih fokus grupa budu Romkinje od 10 do 14 godina starosti,
- objasniti kapacitete za produženi boravak školske djece nižih razreda osnovnih škola (održiv program Centra za rani rast i razvoj, rekonstrukcija objekta obdaništa "Vjeverica"),
- podržati kurseve koji promoviraju tradicionalne vještine i zanate – da se takvi kursevi upišu u radni kurikulum knjižicu,
- provesti informativnu kampanju o postojanju posebnih programa zapošljavanja žena,
- inicirati eliminisanje postojećeg normativnog okvira koji je izvor diskriminacije žena kada je u pitanju napredovanje na poslu,
- kreirati programe prevencije narkomanije kako bi se posebno vodila ista briga i o ženama ovisnicama (komuna za žene i sl.),
- kreirati programe prevencije diskriminacije po osnovu spola, jer je prevencija efikasan način suzbijanja negativnosti,
- kreirati programe edukacije članova Komisije za ravnopravnost spolova i predstavnika općinskih službi,
- uvesti gender komponentu u strateške dokumente Općine prilikom revidiranja, odnosno izrade novih,
- uvesti lista projekata "brze intervencije",
- uvesti gender aspekt u sve prioritete Strategije razvoja Općine,
- kreirati i provoditi trajno prikladnu informativnu kampanju...

Institucionalni mehanizmi za implementaciju Gender akcionog plana

Pored Komisije za ravnopravnost spolova, koja je stalno radno tijelo Općinskog vijeća Novi Grad Sarajevo, koju treba ojačati povećanjem broja članova i stalnom edukacijom, Općinski načelnik imenovat će interesorni tim koji će imati zadatak praćenja realizacije Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo.

Pored ova dva tijela, Općinski načelnik će formirati tijelo za programsko i gender odgovorno budžetiranje, kao i ad hoc tijelo za usklađivanje postojećih akata i dokumenata sa odredbama Zakona o ravnopravnosti spolova u Bosni i Hercegovini.

Zadaci novoformiranih tijela bit će utvrđeni aktima o imenovanju, kao i poslovnicima o radu.

Praćenje realizacije Gender akcionog plana Općinski načelnik vršit će putem Službe za integrisani lokalni razvoj.

Izvjštavanje i ažuriranje provodit će se godišnje, a revizija trogodišnje.

Napomena: Ovaj akcioni plan je okvirni dokument za period 2011. – 2015. godina, a razradu mjera vršit će, shodno nadležnostima, općinske i posebne službe Općine svake godine, a konkretnu refleksiju imat će kroz rodno odgovorne budžete.

Koraci pri izradi Gender akcionog plana

Opis koraka	Inicijator i donosilac odluke
Izrada projektnog prijedloga	Služba za integrisani lokalni razvoj
Odobrenje za izradu Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo za period 2011. – 2015. godina	Općinski načelnik
Imenovanje Radne grupe i Operativnog tima	Općinski načelnik
Izrada prijedloga Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo za period 2011. – 2015. godina (sudionici: ko planiranje, radionice i sastanci)	Radna grupa i Operativni tim
Prihvatanje prijedloga Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo za period 2011. – 2015. godina	Općinski načelnik
Donošenje Gender akcionog plana Općine Novi Grad Sarajevo za period 2011. – 2015. godina	Općinsko vijeće Novi Grad Sarajevo

OPĆINA NOVI GRAD SARAJEVO

GAP

JEDNAKA ŠANSA ZA SVE
UKLJUČI SE I TI U IZRADU GAP-a –akcionog plana za ravnopravnost po osnovu spola

Služba za integrisani lokalni razvoj

Adresa: BiH, 71000 Sarajevo, Bulevar Meše Selimovića 97,
tel: ++ 387 33 29 12 55; fax: ++ 387 33 29 12 81; e-mail: razvoj@novigradsarajevo.ba

Željeno stanje – vizija

*Općina Novi Grad Sarajevo
je lokalna zajednica jednakih mogućnosti
za žene i muškarce.*

OPĆINA NOVI GRAD SARAJEVO
Bulevar Meše Selimovića 97, Sarajevo
Tel: +387 33 29 11 00; Fax: +387 33 29 12 78
E-mail: ngsa@bih.net.ba
Web: www.novigradsarajevo.ba

OP INA NOVI GRAD SARAJEVO
Bulevar Meše Selimovi a 97, Sarajevo
Tel: +387 33 29 11 00; Fax: +387 33 29 12 78
E-mail: ngsa@bih.net.ba
Web: www.novigradsarajevo.ba

Desired Situation – Vision

*“Novi Grad Sarajevo” Municipality
is a local community of equal possibilities
for women and men.*

"NOVI GRAD SARAJEVO" MUNICIPALITY

GAP

EQUAL OPPORTUNITY FOR EVERYONE
YOU CAN ALSO CONTRIBUTE TO THE DRAFTING of GAP – the action plan on gender equality

Department for the Integrated Local Development
Adresa: BiH, 71000 Sarajevo, Bulevar Meše Selimovi a 97,
tel: ++ 387 33 29 12 55; fax: ++ 387 33 29 12 81; e-mail: razvoj@novigradsarajevo.ba

Institutional mechanisms for the implementation of Gender Action Plan

In addition to the Gender Equality Commission, which is a permanent functioning body of the Municipal Council of “Novi Grad Sarajevo” Municipality and that needs to be strengthened by increasing the number of its members and by constant education, the Municipal Mayor will appoint intersectoral team whose task would be to monitor the realization of Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality.

Besides these two bodies, the Municipal Mayor will form a body for program and gender-responsible budgeting, as well as the ad hoc body for harmonization of existing acts and documents with the provisions of the Law on Gender Equality in Bosnia and Herzegovina.

Tasks of the newly founded bodies will be established by acts on appointing, as well as by rules of procedure.

The Municipal Mayor will perform monitoring of the realization of Gender Action Plan by the Department for Integrated Local Development.

Reporting and updating will be performed annually, and the auditing once in three years.

Note: This Action Plan is the framework program for the time period 2011 – 2015, and the program development will be performed every year by the Municipal and special Departments within their competence, and they will have particular reflection through gender-responsible budgets.

Steps on drafting Gender Action Plan

Description of steps	Initiator and the decision-maker
Drafting the Project proposal	The Municipal Department for Integrated Local Development
Authorization for drafting Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality for the time period 2011 – 2015	The Municipal Mayor
Appointment of the Working Group and the Operation Team	The Municipal Mayor
Drafting the proposal of Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality for the time period 2011 – 2015 (participative planning, workshops and meetings)	Working Group and the Operation Team
Adoption of Gender Action Plan draft proposal of “Novi Grad Sarajevo” Municipality for the time period 2011 – 2015	The Municipal Mayor
Enforcement of Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality for the time period 2011 – 2015	The Municipal Council of “Novi Grad Sarajevo” Municipality

Project ideas

Project ideas have been produced on workshops and meetings of the Working Group and the Operation Team, as well as in the period of conducting the public debate. These will serve as the initial framework for developing projects all with the aim of the overall implementation of Gender Action Plan of the Municipality. The list of project ideas is certainly not completed by these, but rather it would be constantly be expanded by suggestions coming from the Uniform Organ of Autonomy and the Community.

It is the reason why here only some of the project ideas are listed:

- To create programs for the disabled persons, especially for women within this population,
- To create measures to support the development of sport for the disabled women,
- To create and conduct campaigns for enrolling in secondary school with an emphasis on breaking taboos of male and female occupations, as well as that one of the obligatory focus groups be Roma girls aged between 10 and 14,
- To strengthen capacities for prolonged abode of school children who go to lower grades of primary school (sustainable program of Centre for Early Growth and Development, the reconstruction of “Vjeverica” nursery school facility),
- To support courses that promote traditional skills and crafts – in order for such courses to be registered into the Labour book,
- To enhance the informative campaign on the existence of special programs of employing women,
- To initiate the elimination of the existing normative framework which is the source of the discrimination of women regarding promotion at work,
- To create programs of drug abuse prevention in order for the same care to be taken for women who are drug addicts (communes for women and similar),
- To create programs of gender-based discrimination prevention, because prevention is an effective way to repress negativity,
- To create education programs for members of the Gender Equality Commission and the representatives of the Municipal Departments,
- To introduce a gender component in strategic documents of the Municipality upon auditing, apropos drafting of new ones,
- To introduce a list of “fast intervention” programs,
- To introduce gender aspect into all priorities of the Municipality Development Strategy,
- To create and conduct permanently appropriate informative campaign...

<p>Measure 1. To establish body for Gender Equality within the competence of the Municipal Mayor</p> <p>Activities:</p> <ul style="list-style-type: none"> - establishing the number of members - defining subjects that will provide members to be appointed in the concerned body - establishing interests by the defined subjects for working in the concerned body - the official forming of the body – defining tasks according to the Law on Gender Equality of Bosnia and Herzegovina - trainings of members of the body 	<p>Municipal Council and the Municipal Mayor</p>	<p>Body for Gender Equality within the competence of Municipal Mayor formed Yes/No</p> <p>Trainings for members of the working body within the competence of the Municipal Mayor organized Yes/No</p>	<p>The information on forming and functioning of the body for Gender Equality with the information on conducted trainings</p>	<p>The first half of 2012</p>	<p>3,000.00 KM</p> <p>Budget of the Municipality and international organizations</p>
<p>Measure 2. To develop cooperation with the Gender Equality Commission of the Municipal Council</p> <p>Activities:</p> <ul style="list-style-type: none"> - to strengthen the Commission and provide the professional assistance - to develop programs of cooperation of institutional mechanism of the Municipal Mayor and the Commission - to settle and develop mechanisms, monitoring and evaluation of the Municipal processes of implementation of the Law on Gender Equality of BiH and Gender Action Plan of "Novi Grad Sarajevo" Municipality 	<p>The Municipality and the qualified organization for education/consultants</p>	<p>Professional assistance for building capacities of the Gender Equality Commission provided Yes/No</p> <p>Programs of cooperation of institutional mechanism of the Municipal Mayor and the Commission defined Yes/No</p> <p>The mechanism of monitoring and evaluation of the Municipal processes of implementation of the Law on Gender Equality and Gender Action Plan of "Novi Grad Sarajevo" Municipality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • The report on provided professional assistance and the programs of cooperation • The report on established mechanisms of the Municipal Mayor and the Commission • Monitoring and Evaluation report 	<p>Continuously</p>	<p>3,000.00 KM</p> <p>Budget of the Municipality and the international organizations</p>

<p>Working Group for program and gender-responsible budgeting</p> <p>Activities:</p> <ul style="list-style-type: none"> - forming the Working Group (The Municipal Financing Department) - education of the Working Group members and the representatives of the Municipal and of special Departments of the Municipality - drafting the budget with the elements of program and gender-responsible budgeting 	<p>Competent Department for the budget issues of the Municipality</p>	<p>Working Group of the Municipality Financing Department formed Yes/No</p> <p># of organized trainings</p> <p># of Municipal Department representatives that underwent trainings (data sorted by gender), the budget with the elements of program and gender-responsible budgeting prepared Yes/No</p>	<ul style="list-style-type: none"> • The report on forming and operating of the Working Group with data on trainings 	<p>By the end of the first quarter of 2012</p>	<p>500.00 KM</p> <p>Budget of the Municipality</p>
<p>Third objective: To harmonize normative acts and documents of the Municipality with the provisions of the Law on Gender Equality of Bosnia and Herzegovina</p>					
<p>Measures/activities</p>	<p>Implementators</p>	<p>Indicator</p>	<p>Mode/Instrument of progress verification</p>	<p>Realization time</p>	<p>Approximate amount of resources and financing sources</p>
<p>Measure 1. Harmonization of existing acts and documents</p> <p>Activities:</p> <ul style="list-style-type: none"> - forming ad hoc administrative body for harmonization of existing acts and documents within the competence of "Novi Grad Sarajevo" Municipality that need to be matched with the Law on Gender Equality of Bosnia and Herzegovina - review of existing acts and 	<p>The Municipality, the Gender Center of the Federation BiH, UN Women</p>	<p>Ad hoc administrative body formed Yes/No</p> <p># of analyzed documents and acts of the Municipality that need to be harmonized with the Law on Gender Equality</p> <p># of organized trainings</p>	<ul style="list-style-type: none"> • The report on forming ad hoc bodies • The report on organized trainings with data on the number of participants sorted by gender 	<p>By the end of the first quarter of 2012</p>	<p>1,000.00 KM</p> <p>Budget of the Municipality, Gender Center of Federation BiH, UN Women</p>

Second objective: To establish mechanisms for program and gender-responsible budgeting of "Novi Grad Sarajevo" Municipality					
Measures/activities	Implementators	Indicator	Mode/Instrument of progress verification	Realization time	Approximate amount of resources and financing sources
<p>Measure 1. The development of gender statistics in accordance with the Law on Gender Equality of BiH</p> <p>Activities:</p> <ul style="list-style-type: none"> - the analysis of the existing record/data bases that are kept in "Novi Grad Sarajevo" Municipality - the improvement of existing and the development of new record/data bases in accordance with the Law on Gender Equality of BiH 	The Municipality and the specified agency/consultants	<p>The analysis of existing record/data basis done Yes/No</p> <p># of improved record/data bases</p> <p># of developed new record/data bases</p>	<ul style="list-style-type: none"> • The report on the analysis of existing record/data bases • The report on the number of improved and newly created record/data bases 	Continuously	2,000.00 BAM annually
<p>Measure 2. The analysis of budget of "Novi Grad Sarajevo" Municipality for the year 2011 from the aspect of gender equality</p> <p>Activities:</p> <ul style="list-style-type: none"> - engagement of a qualified agency - drafting of the analysis with recommendations - the presentation of the budget situation from the aspect of gender equality 	The Municipality and the specified agency/consultants	<p>The analysis of the budget is done and the recommendations are prepared Yes/No</p> <p># of organized presentations of the budget situation from the aspect of gender equality</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Reports on the budget analysis • Reports or minutes on presentations 	By the end of 2011	1,000.00 KM Budget of the Municipality
<p>Measure 3. To establish the</p>					

<p>Development Strategy of "Novi Grad Sarajevo" Municipality</p> <ul style="list-style-type: none"> - supporting events and cultural contents the initiators and users of which are primarily women - supporting sports clubs that initiate sports for women 	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>The Municipality, intersectoral team for drafting the strategy, Folk Dances Associations, sports clubs and sports associations</p>	<p>The analysis of the situation completed Yes/ No</p> <p>The Strategy for Sports and Culture Development of "Novi Grad Sarajevo" Municipality prepared Yes/No</p> <p># of held events (data sorted by gender)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • The report on the analysis of the situation • The document of Sports and Culture Development Strategy • The report on held events 	<p>Drafting the strategy by the end of 2012, the rest continuously,</p>	<p>40,000.00 BAM for 2012, and for the coming years 30,000.00 BAM annually</p> <p>Budget of the Municipality, budgets of higher levels of autonomy, international organizations</p>
<p>Measure 4. Greater participation of women in the public life of "Novi Grad Sarajevo" Municipality</p> <p>Activities:</p> <ul style="list-style-type: none"> - the analysis of the situation (the analysis of existing data, polls conducting), defining basic problems and recommendations for their overcoming - education of decision-makers of the Municipality and the employees of the Municipality - education of members of Local Community Councils - education of representatives of political parties that participate in the Municipal Council of "Novi Grad Sarajevo" Municipality - supporting projects that contribute to greater participation of women in the public life 	<p>_____</p> <p>_____</p> <p>The Municipal Council and the Municipal Mayor, the specified organization for education conducting, associations</p>	<p>The analysis of the situation completed Yes/No</p> <p># of organized trainings</p> <p># of participants in education programs (data sorted by gender)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • The report on the analysis of the situation • The report on organized trainings with data sorted by gender 	<p>Continuously</p>	<p>20,000.00 BAM annually</p> <p>Budget of the Municipality, budgets of higher levels of autonomy, international organizations</p>

<p>analysis of existing data, polls conducting), defining basic problems and recommendations for their overcoming</p> <ul style="list-style-type: none"> - supporting programs of helping persons in the state of social need—innovating programs - reduction of violence within the community accordingly to the Law on Gender Equality of BiH - supporting programs and projects the contents of which are aimed at informing of the domain of health, especially of the domain of sexually transmitted and infectious diseases - compulsory health care for all pregnant women – initiating and possible co-financing - monitoring of gaining patient rights from the aspect of gender - undertaking measures for protection and improvement of patient rights from the aspect of gender - to improve the cooperation between the Municipality and the authorized institutions through partner projects- initiating <p>Measure 3. Sports and culture facilities and contents available for everyone</p> <p>Activities:</p> <ul style="list-style-type: none"> - the analysis of the situation (the analysis of existing data, polls conducting), - drafting the Sports and Culture 	<p>Departments of the Municipality, Ministries and Departments on the level of Sarajevo Canton and Federation of BiH that deal with the issues from the domain of health and social protection, Councils of Local Communities, Health Council of the Municipality, schools, agencies for conducting public opinion polls</p>	<p># of implemented programs</p> <p># of participants in programs of reducing family violence (data sorted by gender)</p> <p># of persons who participated in the informative health programs (data sorted by gender)</p> <p>% of pregnant women who have health insurance</p> <p># of pregnant women who are co-financed</p> <p># of measures for protection and improvement of patient rights</p> <p># of initiated partner projects of the Municipality</p>	<p>created and implemented projects from the domain of health with data on participants sorted by gender</p> <ul style="list-style-type: none"> • The report on the number of pregnant women who have health insurance and who are co-financed • The document on measures for improvement of patient rights • The report on initiated partner projects 	<p>Municipality, budgets of higher levels of autonomy, international organizations</p>
--	--	--	---	--

Operation Plan

First objective: To gain a higher level of gender equality in socio-economical and political domains under the autonomy of "Novi Grad Sarajevo" Municipality					
Measures/activities	Implementators	Indicator	Mode/Instrument of progress verification	Realization time	Approximate amount of resources and financing sources
<p>Measure 1. To increase education and employment possibilities Activities: - the analysis of the situation (the analysis of existing data, polls conducting), defining basic problems and recommendations for their overcoming -the creation of specific local programs on the basis of established needs - the initializing and support of literate of illiterate persons - supporting programs of life-long learning - supporting programs and projects of employing categories that are more difficult to employ, especially women - reinforcement of capacities for abode of pre-school children - the campaign on the importance of education and employment for the quality of life and socio-economical development of the Municipality and the need of enrolling in and finishing secondary school</p> <p>Measure 2. To improve conditions of health and social welfare of women and men in "Novi Grad Sarajevo" Municipality Activities: - the analysis of the situation (the</p>	<p>The Municipal Departments, Ministries and Departments on the level of Sarajevo Canton and the Federation of BiH that deal with the issues from the domain of education and employment, Local Community Councils, agencies for conducting public opinion polls / consultants</p>	<p># of analyzed documents # of local programs in the education and employment domain created # of implemented programs # of participants in programs (data sorted by program and gender) # of persons made literate (data sorted by gender) # of women that gain support through programs of employment # of events organized within the campaign # of participants in the campaign (data sorted by gender) # of analyzed documents # of created programs</p>	<p>The report on the analysis of documents • The report on created and implemented projects in the education and employment domain with data sorted by gender and number of participants • The report on literate and women who gain support for employment • Reports on organized events • The report on organized campaign on the importance of education</p> <p>The report on the analysis of documents • The report on</p>	<p>Continuously</p>	<p>20,000.00 BAM annually Budget of the Municipality, budgets of higher levels of autonomy, international organizations</p> <p>200,000.00 BAM annually Budget of the</p>

The partnership of governmental and non-governmental sector, the cooperation between different levels of authority, involving experts from the domain of gender rights generates the process in a positive direction, as it was concluded on the workshops of Working Groups on drafting Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality.

Congruent practice according to the Law on Gender Equality BiH alongside the respect of principles and accomplishments of the local autonomy is a serious step forward for the development of democratic processes and rule of law, and therefore it deserves strategic approach in the analysis of the situation, focusing on priority groups and problems, as well as on obtaining realistic solutions in the indicated expiry date period and the Development Strategy of the Municipality up to 2015.

Objectives, measures and activities

General objective of the local Gender Action Plan: Considerable improvement of public policies on the local community level from the aspect of gender.

General objective should be realized by implementing the following four set strategic (specific) goals:

1. Gaining higher level of gender equality and equal rights treatment in socio-economical and political domains under the authority of “Novi Grad Sarajevo” Municipality,
2. Establishing mechanisms for program and gender-responsible budgeting in “Novi Grad Sarajevo” Municipality,
3. Harmonizing normative acts and documents of the Municipality with the Law on Gender Equality in Bosnia and Herzegovina,
4. Establishing institutional mechanisms – bodies for the implementation and monitoring of the Law on Gender Equality in Bosnia and Herzegovina and the realization of Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality.

“Novi Grad Sarajevo” Municipality will become an environment of equal opportunities, regardless of gender.

By the realization of projected measures and by the implementation of planned activities, the needs will be observed in order:

- To increase education and employment possibilities,
- To improve conditions of health and social welfare of women and men in “Novi Grad Sarajevo”,
- For the sports and culture facilities and contents to be available for everyone,
- To enhance the participation of women in the public life of “Novi Grad Sarajevo” Municipality,
- To conduct program and gender-responsible budgeting,
- To harmonize existing acts and documents and to enact new ones in compliance with the provisions of the Law on Gender Equality,
- To strengthen the existing and to establish new institutional mechanisms for the implementation of the Law on Gender Equality in Bosnia and Herzegovina and Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality

The Municipality will realize the above listed goals in the cooperation with higher levels of autonomy, non-governmental and business sector.

The analysis of current situation

Established trends in the organizational scheme of the Municipality are “the result of current situation in the Municipal administration by establishment” of peace in BiH, then by the current situation in Sarajevo Canton meaning slow conduction of reforms, unfavourable socio-economic situation of the population, deeply rooted stereotypes of almost all actors in the society, disconnection of NGOs, as well as of continuous political ignorance of gender-based discrimination in the public life.

By introducing ISO standards of providing services in 2003, activating strategic planning in cooperation with the community, signing an Agreement on Cooperation and Partnership with NGOs in 2009, developing and implementing open procedures of planning and enforcing budget, by improving local autonomy and by the process of informing, “Novi Grad Sarajevo” Municipality has secured capacities and resources for a more active and more responsible relation to many issues, including the conduction of the Law on Gender Equality of BiH.

In the period from 2005 until this day, parallel with the expansion of the above mentioned processes, certain specific measures that “kept” issues of gender equality in the priority group have been conducted. Some of these measures are the following:

- NGOs partner projects of advocating, educating and strengthening women with the NGOs („ŽAR“, “Women for Women“ International...)
- The education and literacy of Roma women have been supported through programs in „Džemaludin auševi “ primary school
- Lobbying for election of great number of women and young persons in Local Community Councils (remarkable success),
- Two thematic Assemblies of Municipal Council dedicated to the prevention of family violence have been held,
- Strategic, priority groups of problems related to children have been institutionally raised to the level of program solutions and continuous measures aimed at the protection of children and the affirmation of results, as well as at greater activity of children and youth in the society,
- Health Council of the Municipality has been established,
- By the policy of financing capital projects, relevant solutions for the majority of citizens have been supported,
- By improving structure and scope of the budget, the quality of life and work conditions has been continually increasing,
- Programs that affirm businesses of women have been supported,
- Centre for Early Growth and Development has been established,
- Centre for Business Development and IT Centre have been established.

Comparing the conducted measures with the other local communities (through CAF – the project with OSCE), it has been established that “Novi Grad Sarajevo” Municipality is in the group of leading units of local autonomy, even concerning the issue of local introducing of gender components in their work and public activity step by step. It has motivated the leading structure of the Municipality even more to start drafting their own Gender Action Plan, by using miPRO methodology for planning the local development, adjusted to the needs and the development stage of Municipal capacities.

The lack of gender statistics, feeble competence of local autonomy in Sarajevo Canton and similar framework issues have been traced, which is left to be realized in the future time. The results of the SWOT analysis point that “Novi Grad Sarajevo” Municipality has good basis and assumptions in its own capacities to develop gender component in the Municipal policy as one of the most important measures of development in the local autonomy unit. At the end, it will also have a positive influence on the wider surrounding and processes of human rights implementation, effective use of resources for sustainable development, repression of poverty etc.

“Novi Grad Sarajevo” Municipality

“Novi Grad Sarajevo” Municipality was established in 1978 and with nearly 140,000 inhabitants is the most populated local community in BiH. It covers the area of 47 km², the west side being gates to City of Sarajevo which territorially provides a very advantageous geo-traffic position. It is one of four municipalities of the City of Sarajevo. On the territory of the Municipality there exists 15 primary schools, three secondary schools and one institution of higher education.

It is a home for very prominent TV media houses in Bosnia and Herzegovina, and on its territory sports facilities have been built (stadium, sports halls, sports grounds, swimming pool).

It suffered intensive demographic changes in the last two decades, and upon restoration of objectes devastated in the war it faced with the challenge of recovering human resources.

Recognizing strategic planning as a comprehensive mode of improving public policy, the Municipality has adopted the following strategic documents: Development Strategy of “Novi Grad Sarajevo” Municipality to 2015 (DSONG; in B/C/S SPRONG), Local Ecological Action Plan to 2012 (LEAP), Youth Strategy to 2012; Action Plan of Local Economical Development to 2012 (LED; in B/C/S LER), Map od Development, Action Plan of Social Inclusion in the System of Child Protection 2010 – 2012, Children Action Plan 2010 - 2011.

As the above mentioned strategic documents have become unavoidable tool of development, the Municipality has drafted Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality for the time period 2011 – 2015, the aim of which is to enhance considerably public policy from the aspect of gender.

Gender chart of the Municipality as of the local administrative unit

a) Employed in the Uniform Municipal Administrative Organ		
Total	Persons of female gender	Persons of male gender
239 persons	158	81
Administrative Civil Officials		
Total	Persons of female gender	Persons of male gender
17	5	12

b) “Novi Grad Sarajevo” Municipal Council			
Total number of councilors	Persons of female gender	Persons of male gender	
31	8	23	
Commissions of Municipal Council – 17			
Members total	Persons of female gender	Persons of male gender	President
118	29	89	5 F 12 M
Gender Equality Commission			
Members total	Persons of female gender	Persons of male gender	President
7	4	3	Female

c) Local Communities Councils– 27			
Members total	Persons of female gender	Persons of male gender	President
183	70	113	8 F 19 M

*As of December 1, 2010.

Gender-responsible budgeting

Gender-responsible budgeting (GRB) is the planning, programing and budgeting conducted by governments in order to contribute to the improvement of gender equality and gaining of women rights. It implies recognition and reverberation of needed interventions that address shortcomings regarding gender differences in the sector and policies, plans and budgets of local autonomies. GRB as its purpose also has the analysis of gender-differentiated influence of income accumulation policy and the distribution of local funds and official development assistance.

GRB secures that the needs and interests of both women and men, both boys and girls, are addressed equally in income and expenditure policies. Budget is the most important instrument of government’s autonomy, because without money government(s) couldn’t conduct any policy successfully.

miPRO – Methodology for Integrated Planning of Local Development

miPRO is an instrument for proactive and responsible planning and governing of local development in BiH, based on the principles of sustainable development and social involvement, as well as of gender equality.

Direct discrimination based on gender exists when a person or a group of persons was treated, is treated or could be treated adversely as compared with the other person or persons in the same or similar situation.

Indirect discrimination based on gender exists when a seemingly neutral legal norm, criteria or practice equal for all brought, is bringing or could bring into the unfavourable position a person or a group of persons of one gender as compared with the person of or a group of persons of the other gender.

Violation is any kind of unwanted behavior based on gender intended to violate dignity of a person or a group of persons and create a terrifying, hostile, degrading, humiliating or offensive surrounding or by which such effect is achieved.

Sexual harassment is every unwanted form of verbal, non-verbal or physical behavior of sexual nature intended to hurt the dignity of a person or a group of persons or by which such effect is achieved, especially when such behavior creates a terrifying, hostile, degrading, humiliating or offensive surrounding.

Discrimination based on gender is every action by which physical, psychic, sexual or economic damage or suffering, as well as a threatening of such operation which prevents a person or a group of persons to enjoy their human rights and freedoms in public and private sphere of life.

Gender-based violence includes, but is not restricted to:

- a) violence that happens in a family or a household;
- b) violence that happens in a wider community;
- c) violence performed or tolerated by the organs of government and other authorized organs and individuals;
- d) gender-based violence in case of armed conflict.

Victimization is a form of discrimination that exists when a person or a group of persons is brought to an unfavourable position because of: refusing the order of discriminatory treatment, reporting of discrimination, testifying in the procedures of prevention of gender-based discrimination or if a person has in any other way participated in the action conducted to discriminate on the basis of gender.

Gender represents biological and psychological characteristics that differentiate between male persons and female persons, and it also symbolizes gender/sex as a sociologically and culturally conditioned difference between persons of male and female gender referring to all roles and features that are not conditioned or determined solely by natural or biological factors, but are rather the result of norms, practice, customs and traditions changeable over time.

Gender equality implies that persons of male and female gender are equally present in all domains of public and private life, that they have an equal status, equal possibilities for gaining all rights, as well as an equal benefit of achieved results.

Equal rights treatment of all persons of male and female gender implies securing the absence of gender-based discrimination.

Equal possibilities for all persons regardless of gender imply the absence of obstacles for economic, political and social involvement based on gender.

Discrimination in language exists when one grammatical gender is used exclusively.

Institutional mechanisms for gender equality represent bodies established by the authorized legislative, executive and administration authority at all levels of government in Bosnia and Herzegovina with the aim of conducting the Law on Gender Equality in BiH, coordination and realization of program objectives of the Gender Action Plan of Bosnia and Herzegovina and securing the conduct of international standards in the domain of gender equality.

Introduction

The Law on Gender Equality was enacted in Bosnia and Herzegovina in 2003, amendments to it were added in 2009, and the filtered text was published in “Official Gazette of Bosnia and Herzegovina”, No. 32/10.

Amendments defined more precisely terms of discrimination prevention, positive measures, disturbing, sexual harassment, gender-based violence, obligations of government, or precisely, certain jurisdictions and mode of establishment of so called gender institutional mechanisms and some other novelties for harmonization with the Law on Non-Discrimination in BiH.

Institutional mechanisms upon the legislative and executive power were formed. By collective efforts of governmental and non-governmental sector, Gender Action Plan at the state level of Bosnia and Herzegovina has been drafted. As stereotypes on the roles of men and women are extremely strong, political willingness for the actual adaptation through the implementation of gender-responsible public policies and budget policies sporadically and unevenly expressed, even with the actions regarding the work of governmental and non-governmental sector the results are modest. Official reports still confirm the unfavourable position of women in great number of public domains of functioning.

Starting from the above mentioned, namely from the need for systematic processes in the area to be initiated at the local level, as well as from the obligations that came out of the Law on Gender Equality in BiH and GAP BiH, “Novi Grad Sarajevo” Municipality has opted by the priorities of Development Strategy of “Novi Grad Sarajevo Municipality” (SPRONG), first and foremost through strategic aims 1 and 4, to make a local plan of measures for removal of inequality based on gender at the level of competence of the local administration.

General objective of Gender Action Plan is the considerable advancement of public policies at the level of local community viewed from the aspect of gender.

This general objective will be achieved through the realization of specific goals, by establishing priority/lasting measures, by establishing budget position and by determining implementation holders of established priority measures.

Gender Equality

Basic principle of the democratic society

It implies the integration of gender dimension into the politics, regulations and structures , as well as the undertaking of special measures for the elimination of the perceived discrimination

It implies the equal status, equal possibilities for achieving rights, equal authorities, liabilities, equal participation of men and women in public and in private life, as well as equal benefits of the achieved results

The right on equality is a human right and the basis of social justice, and it is one of the key factors of sustainable development

Introducing principles of equality into legal, institutional and political frameworks of Bosnia and Herzegovina was established on the obligations coming out of:

- a) International documents in force in Bosnia and Herzegovina
- b) Membership in the international unions and bodies
- c) Principles of protection of basic human rights contained in the Constitution of Bosnia and Herzegovina
- d) Local legal framework – the Law on Gender Equality in Bosnia and Herzegovina and other documents.

Basic terms and definitions in the Law on Gender Equality of Bosnia and Herzegovina

Discrimination based on gender is any kind of prejudicial treatment of any person or a group of persons based on gender due to which persons or a group of persons a recognition is made difficult to get or is negated, enjoying or achieving of human rights or freedoms.

Participants in drafting Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality

- Damir Hadži , Municipal Mayor
- Municipal Department for Integrated Local Development– coordinator of activities
- Operating Team constituted of the following members:
 - Hazima Pecirep, team leader - Municipal Department for Integrated Local Development
 - Vikica Šunji , member - Gender Centre of Federation of Bosnia and Herzegovina
 - Tajib Delali , member – Municipal Business, Education, Culture, Sports and Education Department of “Novi Grad Sarajevo” Municipality
 - Emira Tanovi Mikulec, member – Public Health Institute of Sarajevo Canton
 - Esad Baždar, member - Department for Integrated Local Development of “Novi Grad Sarajevo” Municipality
- Working Group constituted of the following members:
 - Hazima Pecirep - coordinator, Department for Integrated Local Development of “Novi Grad Sarajevo” Municipality
 - Department for Integrated Local Development of “Novi Grad Sarajevo” Municipality
 - Vikica Šunji - member, Gender Centre of Federation of Bosnia and Herzegovina
 - Almasa Zubovi - member, Coordinating Committee for Equal Rights Treatment and Gender Equality of Sarajevo Canton
 - Svjetlana Ponjavi , Marina Gojkovi - members, Ministry of Internal Issues of Sarajevo Canton – Third Police Station Sarajevo
 - Elvir Kosovac - member, JU „Cantonal Centre for Social Work“ Sarajevo – Social Care Department of “Novi Grad Sarajevo” Municipality
 - Prim.dr. Emira Tanovi Mikulec - member, Public Health Institute of Sarajevo Canton
 - Dragana Solakovi - member, Sarajevo City’s Mayor Assistant for Local Self-government
 - Divna oki – member, „Women for Women – International“ Association Sarajevo
 - Djermana Šeta - member, „Nahla“ Center for Education and Research
 - Adisa Pamuk - member, OAZA Association
 - Elza Kasalo - member, Recreation and Sports Club FIGHTER Novi Grad Sarajevo
 - Aida Zub evi - member, Mercedes-Benz AUTO line d.o.o.
 - Ramiza Muratovi - member, Gender Equality Commission of “Novi Grad Sarajevo” Municipal Mayor Council
 - Ševala Dokara - member, Municipal Mayor Office of “Novi Grad Sarajevo” Municipality
 - Tajib Delali , member – Municipal Business, Education, Culture, Sports and Education Department of “Novi Grad Sarajevo” Municipality
 - Mirzeta Kulenovi - member, Municipal Financing Department of “Novi Grad Sarajevo” Municipality
 - Sanela Jusupovi - member, Municipal Department for Autonomy and Local Self-Government of “Novi Grad Sarajevo” Municipality
 - Mr. sci. Fatima Šaški - member, Municipal Department for Veteran Issues of “Novi Grad Sarajevo” Municipality
 - Elma Omerovi - member, Department for Integrated Local Development of “Novi Grad Sarajevo” Municipality
 - Lejla Veiz - member, Department for Issues of Municipal Council of “Novi Grad Sarajevo” Municipality

All Municipal Departments, as well as Special Departments of the Municipality gave their support upon drafting the document, especially Municipal Mayor Office and Municipal Department for Autonomy and Local Self-Government. Municipal Council of “Novi Grad Sarajevo” Municipality in 2008 – 2012 Assemblage provided their support through the process of participative planning (workgroup, panels) and by establishing Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality.

Consultants: Azemina Vukovi and Merima Avdagi – supported by the international organization UN WOMEN.
Promotional poster: Duško Baši – Department for Integrated Local Development

Legal framework for drafting Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality

Law on Gender Equality in Bosnia and Herzegovina (ZORSBiH)

The Law regulates, promotes and protects gender equality; it guarantees equal possibilities and equal rights treatment of all persons regardless of their gender, in public, as well as in private sphere of the society, and it also governs the protection of discrimination based on gender.

By the Law, the following obligations have been given to the governments at all levels:

- elimination and prevention of violence based on gender
- elimination of prejudices in the field of education
- prescription of special measures to regulate specific areas of social life
- elimination of discrimination based on gender in the fields of education, employment, work and access to all kinds of resources, social and health care protection, sport, culture, public life and media
- display of statistic data on the basis of gender
- undertaking proper and necessary measures for administration of provisions prescribed by the Law and by Gender Action Plan of Bosnia and Herzegovina, including, but not restricting to:
 - adoption of measure programmes for achieving gender equality in all domains
 - adoption of new laws or making amendments to the already existing laws and other regulations for compliance with the Law and international standards on gender equality
 - enactment of measures and activities of Gender Action Plan of Bosnia and Herzegovina through regular programmes of work by providing budget means
 - provision of gathering, keeping, analyzing and displaying statistic data sorted by gender
 - the analysis of gender situation in the specific area
 - the implementation of enacted state politics through action plans on gender equality,
 - measures for removing perceived inequality between genders in the certain domains
- establishing institutional mechanisms for gender equality in order to implement the Law on Gender Equality in Bosnia and Herzegovina (ZORSBiH)
- harmonization of an already existing and enacting of new rules in compliance with the regulations of ZORSBiH.

Gender Action Plan of Bosnia and Herzegovina (GAP BiH)

GAP BiH is the strategy that defines program objectives for achieving gender equality in 15 domains of social life and work, as in the public, so as in the private sphere

Common strategic goals in all domains of work are the following: harmonization of legislation in each domain with the local and international standards; improvement of data base, researches and socio-economical analysis of the gender equality situation; education and raising awareness of the need of introducing gender equality in all domains; capacity building and encouraging of participative approach of all actors in BiH inside and outside of the institutions.

European Charter for Equality of Men and Women at the local level

Basic principles of the Charter on Gender Equality at the local level are the following:

- Equal rights treatment of men and women is a fundamental right
- In order for gender equality to be granted, issues of multiple discrimination and unfavourable position must be resolved
- Equal participation of men and women in decision-making processes is a prerequisite for the democratic society
- Elimination of gender stereotypes is of key significance for achieving equal rights treatment of men and women
- Involvement of gender perspective in all activities of local and regional administration is essential in the process of improving equal rights treatment of men and women
- Action plans and programmes for which proper means have been granted are the essential tool for improvement of gender equality.

Table of Contents

Legal framework for drafting Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality	5
Participants in drafting Gender Action Plan of “Novi Grad Sarajevo” Municipality	6
Introduction	7
“Novi Grad Sarajevo” Municipality.....	10
Objectives, measures and activities	12
Operation Plan	13
Project ideas	20
Institutional mechanisms for the implementation of Gender Action Plan	21
Steps on drafting Gender Action Plan	21
Promotional poster	22
Vision	23

Publisher:
“Novi Grad Sarajevo” Municipality

DTP:
Grafika ŠARAN

Publishing:
Grafika ŠARAN

Translation:
Željka Draškovi

“Novi Grad Sarajevo” Municipality

**Gender Action Plan of
“Novi Grad Sarajevo” Municipality
2011 – 2015**

Sarajevo, 2011

**“Novi Grad Sarajevo”
Municipality**

**Gender Action Plan of
“Novi Grad Sarajevo” Municipality
2011 – 2015**

Sarajevo, 2011